

6. SINIF 3. ÜNİTE: ÜLKEMİZİN KAYNAKLARI

Doğal Kaynaklar ve Ekonomi

Doğal Kaynaklar

Toprak, su, orman ve madenler başlıca doğal kaynaklarımızdır. Doğal kaynaklar sanayinin ihtiyacı olan hammadde ve enerjiyi sağlar. Bu nedenle doğal kaynaklar ekonomik gelişmeyi sağlayan önemli etkilendir.

TOPRAKLARIMIZ

İnsanların ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla toprağı işleyerek ürün elde etmesine Tarım denir. Bu faaliyet, topraktan çeşitli ürünlerin elde edilmesini ve hayvancılık faaliyetlerini de kapsar. Ülkemizde nüfusun yaklaşık yarısı (% 34) geçimini tarımla sağlamaktadır. Toprak bunun dışında sanayide hammadde olarak kullanılır. Seramik, Fayans, Çimento, Tuğla gibi...

Tarımda Verimi Etkileyen Faktörler

Toprak ve bakımı, Sulama, Gübreleme, Tohum ıslahı, Makineleşme, İlaçlama, Toprak analizi, Çiftçinin Eğitimi, Pazarlama.

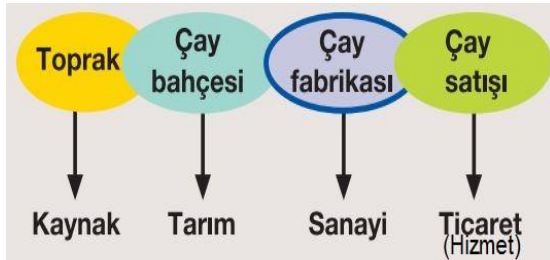
Organik Tarım: Ürün yetiştirilmesi, toplanması, hasat, kesim, işleme, tasnif, ambalajlama, etiketleme, muhafaza, depolama, taşıma ile ürünün tüketiciye ulaşmasına kadar olan diğer işlemlerde, kimyasal madde veya tarım ilacı kullanılmadan yapılan tarım"organik tarım" olarak tanımlanır.

Seracılık

Seracılık bazı sebze ve meyvelerin doğal yetiştirme dönemi dışında üretilmesidir. Kışların soğuk geçtiği yerlerde seracılık ekonomik değildir. Bu nedenle seracılık, kışların ılık geçtiği yerlerde yapılır.Türkiye'de seraların ısıtılmasında daha çok güneşten yararlanılır.

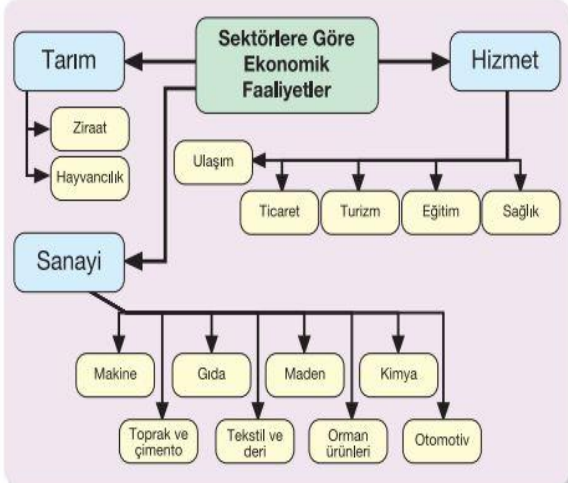
Seracılığın en yoğun yapıldığı bölge Akdeniz Bölgesi'dir. Bunun nedeni, kış sıcaklığının yüksek olmasıdır.

Kaynak Ekonomik Faaliyetler Tablosu



TÜRKİYE'DE HAYVANCILIK

Kıl Keçisi	Akdeniz Bölgesinde, Maki bitki örtüsü
Koyun	İç Anadolu, Bozkır bitki örtüsü
Ankara Keçisi	Ankara, Bozkır bitki örtüsü
Büyükbaş	Erzurum-Kras-Doğu Anadolu-Doğu Karadeniz, Çayır
Arıcılık	Muğla-Ordu-Adana-Artvin, Orman ve Çiçek
İpek Böcekliği	Bursa- Diyarbakır, Dut Ağacı
Besicilik	Marmara,Çiftliklerde yemle yapılır.İklim etkilemez.
Kümes Hayvancılığı	Marmara,Çiftliklerde yemle yapılır.İklim etkilemez



SULARIMIZ

Ülkemizin üç tarafı denizlerle çevrili ve bir çok akarsu ile göle sahip olmasından dolayı su zengindir.Bir çok alanda faydalanılmaktadır

***Ulaşım:**İstanbul ve Çanakkale Boğazları ve şehir içi ulaşımında kullanılmaktadır.

***Balıkçılık:**Balık avcılığının büyük kısmı Karadeniz'den yapılır.Son yıllarda Kültür balıkçılığı ihracatta önemli yer tutmaya başlamıştır.

***Su Sporları:**Özellikle RAFTİNG yapımında.

***Jeotermal Enerji:**Sıcak su kaynağı olarak sağlık, ısınma, seracılık ve elektrik üretiminde kullanılır.

***Turizm:** Yazların sıcak ve uzun geçtiği Akdeniz ve Ege sahillerinde.

***Barajlar:**Sulama ve elektrik üretiminde

NOT: Evlerde suyun % 35'i banyoda, % 30'u tuvalette, % 20'i çamaşır ve bulaşık yıkamada, % 10'u yemek pişirme ve içme suyu olarak, % 5'i ise temizlik maksadıyla kullanılmaktadır. Su sağlıklıdır ve ekonomik bir değerdir. Bu değerleri aşağıdaki pratik tasarruf yöntemlerini uygulayarak koruyabiliriz

GAP (Güneydoğu Anadolu Projesi)

Amacı; bölge kapsamına giren illerde; konut, sanayi, madencilik, tarım, enerji, ulaşım gibi hizmetler ile bölgeyi hedef alan araştırmaların yapılmasıdır.

Güneydoğu Anadolu Projesi (GAP), Türkiye'nin tarımla ilgili olarak hazırlanmış en büyük projesidir. Projenin yapımı hâlâ devam etmektedir.

Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nde GAP sayesinde;

- Sulu tarım yaygınlaşmaktadır.
- Tarım ürünlerinin verimi artmaktadır.
- Tarım ürünlerinin çeşidi artmaktadır.
- Üretimde yıldan yıla dalgalanma azalmaktadır.
- Yılda birden fazla ürün alınmaktadır.
- Pamuk, pirinç, ayçiçeği, tütün vb. ürünlerin ekim alanı ve üretim miktarı artmaktadır.
- Tahılların ekim alanı azalırken üretim miktarı artmaktadır.
- İş imkanları artmaktadır.
- Köyden kente göçler azalmaktadır.
- Turizm ve balıkçılık gelişmektedir.
- Sosyal ve kültürel alanlarda gelişmeler yaşanmaktadır

MADENLERİMİZ

Yer altı kaynakları sanayide ve enerji üretiminde kullanılırlar.Ülkemiz maden kaynakları bakımından 132 ülke arasında üretimde 28. Maden çeşitliğinde ise 10. Sırada yer almaktadır. *Bor, Demir, Bakır, Krom, Küçük en çok çıkarılan madenlerimizdir.*

BOR: Jet ve roket yakıtı, cam, elyaf, sabun,deterjan,tekstil boyaları, porselen, ilaç sanayi, fotoğrafçılıkta kullanılır.Balıkesir, Kütahya, Bursa ve Eskişehir'de çıkarılır.

ENERJİ KAYNAKLARI

Enerji: İş yapabilme gücüne denir.ikiye ayrılır

Yenilenebilir Enerji Kaynakları:Güneş, Su, Rüzgar, Jeotermal(Çevre Dostu)

Yenilenemez Enerji Kaynakları:Taş Kömürü, Linyit, Doğalgaz, Petrol, Uranyum, Toryum.(Çevreye zararlı)

Termik Santral:Su Buharını elektrige dönüştüren yenilenemez enerji kaynakları ile üretim yapan santraldir.Çevreye zararlıdır.

Hidroelektrik Santrali: (HES) Akan suyun gücünü elektrige dönüştürürler.

ORMANLARIMIZ

Ormanlar iklime bağılı uzun yıllarda oluşana doğal kaynaklardır. Ormanlardan,
✧ Reçine, sığla yağı, palamut gibi orman ürünlerinin üretiminde,
✧ İlaç, gıda, kozmetik sanayisinde hammadde olarak,
✧ Kereste, maden direği, mobilya, sunta, parke, kağıt üretiminde faydalanılır.
Sanayinde kullanıma uygun olmayanlar ise yakacak olarak değerlendirilir.

Ormanların Önemi

- Canlı yaşamı için gerekli oksijeni üretir.
- Erozyonu önler.
- İçinde barındırdığı bitki ve hayvan varlığını korur.
- Askerî ve stratejik yönden yurt savunmasına katkı sağlar.
- Sel, çığ, taşkın ve heyelan gibi doğal afetleri önler
- Temiz havası ve doğal güzellikleriyle turizme katkı sağlar.
- Havanın temizlenmesine ve atmosferdeki nem dengesinin korunmasında düzenleyici rol oynar.

Ormanların Korunması

Sayırsız yararları bulunan orman varlığını korumak ve geliştirmek için aşağıdaki önlemlerin alınması gerekir.

- Tahrip edilen orman alanlarının ağaçlandırılması,
- Orman yangınlarına karşı önlemlerin alınması,
- Sulak alanlarda çabuk büyüyen ağaçların (kavak, okaliptüs, dişbudak, söğüt vb) yetiştirilmesi,
- Yakacak odun için çabuk büyüyen ağaçların kullanılması gerekir.
- Kağıt Fatura yerine, E-Fatura Kullanımı.

PROJELER YARIŞIYOR

Ülkemizde ve tüm dünyada sanayi faaliyetleri bazı koşullara bağılıdır. Bu koşullardan bazıları şunlardır:

Hammadde, Sermaye, Enerji, İş gücü, Ulaşım, Teknoloji, Pazarlama

Ülkemiz yer altı ve yer üstü kaynakları bakımından zengin olduğundan dolayı bazı yatırım projeleri yapılabilir;

Örneğin; ülkemizin tahıl ambarı olarak bilinen Konya ve civarında un, makarna ve bisküvi fabrikalarının yaygın olduğu görülmektedir. Ayrıca Kocaeli, Bursa ve İstanbul'da ağır sanayi faaliyetleri yapılmaktadır. Buradaki sanayi ürünleri İstanbul üzerinden deniz ve hava yolu ile tüm dünya pazarlarına ulaşmaktadır. Hayvancılık faaliyetlerinin daha çok yapıldığı Erzurum ve Kars gibi illerimizde ise süt ve süt ürünlerine ait yatırımlar yapıldığını görmekteyiz.

VERGİ VERELİM

Vatandaşların, herhangi bir karşılık beklemeden kazançlarının bir bölümünü devlete vermelerine **vergi** denir.

Vergilerin ne zaman, kimlerden ve ne kadar alınacağı kanunlarda belirtilir. Bir sanayici ile bir çiftçinin kazancı aynı olmayacağından devlete vermeleri gereken vergiler de farklı olacaktır. Devlet, anayasadaki kanunlara göre herkesten gelirine göre vergi alır. **Bakanlar Kurulu** eski vergileri kaldırıp yeni vergiler koyabilir. Başlıca vergi türleri; KDV, Emlak Vergisi, Özel İletişim Vergisi, Motorlu Taşıtlar Vergisi.... Bazı kurum, kuruluş ve kişilerin kazançlarının devlete vermeleri gereken bölümünü ödemedikleri görülmektedir. Bu olaya **vergi kaçır-mak** denir.

DÜNYA ALARM VERİYOR

İnsanın hayatını devam ettirdiği dış ortama **doğal çevre** denir. İnsan hayatı nasıl sonsuz değilse çevremizde gördüğümüz ve yaşamımıza yardımcı olan doğal kaynaklar da sonsuz değildir.

Dünyadaki doğal kaynaklar hızla tükenmektedir. Bu durum gelecek yıllarda insan hayatını tehdit eden büyük bir tehlikeye dönüşecektir.

Bütün canlıların yaşamını devam ettirebilmesi için gerekli olan ihtiyaçların başında su gelmektedir. Okyanuslar, denizler, göller, akarsular, bataklıklar, yer altı suları ve buzullar dünyanın başlıca su kaynaklarıdır. Fakat su kaynakları insanlar tarafından hızlı bir biçimde kirlenilmekte ve yok edilmektedir.

İnsanları gelecekte bekleyen büyük tehlikelerin başında tatlı su kaynaklarının yok olması gelmektedir. Çünkü dünyada tatlı su rezervi sınırlıdır.

Uzmanlar 2025 yılında dünyadaki yedi milyar insanın %40'ının ciddi su sıkıntısıyla baş başa kalacağını tahmin etmektedir.

Tatlı su kaynakları yanında okyanus, deniz ve göller de kirlilik tehdidi altındadır. Bu su kaynaklarında meydana gelen kirlilik ve azalma insan yaşamı dışında diğer canlı türlerinin yaşamını da tehdit etmektedir. Su kaynaklarında meydana gelen kirlilik nedeniyle bozulan doğal dengenin tekrar eski hâline gelmesi ise uzun yıllar almaktadır. Bu nedenle doğal kaynaklara zarar vermemeli, verenleri uyarmalıyız.

İnsanoğlunun en önemli zenginlik kaynaklarından biri de ormanlardır. Ormanlar, sadece ağaç topluluklarından ibaret değildir. Ormanlar; ağaçlar, hava, su, toprak, barındırdığı diğer bitkiler ve hayvanlarla kendine özgü bir alandır. Yasak olmasına rağmen orman alanlarında kontrolsüz otlatma yapılmaktadır. Kaçak ağaç kesimi ve otlatmaları nedeniyle ormanlarımız zarar görmektedir.

NİTELİKLİ İNSAN GÜCÜ

İnsanlar her mesleğin hizmetinden yararlanmaya ihtiyaç duyar. Bu hizmetlerden yararlanan insanlar hayatlarını rahat ve mutlu sürdürürler.

İnsanlar, yaşamlarını devam ettirmek ve geçimlerini sağlamak amacıyla çeşitli işlerde çalışırlar. İnsanlar, yaptıkları işlerin özelliklerine göre ikiye ayrılırlar.

Niteliksiz eleman, fiziksel güce dayalı işlerde çalışan kişilere denir.

Nitelikli eleman, iyi eğitim almış ve zihin gücüne dayalı işlerde çalışanlara denir,

Nitelikli insan;

- İşini iyi bir şekilde yapar.
- Daha üretkendir.
- Yenilik ve gelişmelere açıktır.
- Ülke ekonomisinin gelişmesine katkı sağlar.
- Zamandan, enerjiden, malzemeden ve emekten tasarruf eder.

MESLEĞİMİZİ SEÇERKEN

Bir kişinin geçimini sağlamak için yaptığı sürekli işe **meslek** denir.

Mesleklerin birbirine üstünlüğü yoktur. Her meslek topluluk hâlinde yaşayan insanların ihtiyacına cevap verir.

Seçilen meslek insanın kişiliğine, yeteneğine, ilgisine, aile durumuna, değerlerine ve amaçlarına uygun olmalıdır.

Meslek seçimi, yaşam biçimini etkiler. Nerede yaşanacağı ve sosyal yaşantının nasıl düzenleneceği meslek seçiminde oldukça önemlidir. İş şartları, kişiye sağladığı yaşam koşulları daha sonra kişinin verimli çalışmasını etkileyebilir.

Mesleğe yönlendirmenin doğru yapıldığı ülkelerde insanlar, mutlu oldukları ve sevdikleri işleri yaptıkları için çalışma alanlarındaki verimlilikleri artmaktadır. Bu durum ülke ekonomisine olumlu katkı yapmaktadır.

İnsanlar mesleklerini seçerken ilgi ve yeteneklerini dikkate almalıdır.

Aşağıdaki sorulara cevap vererek ilgi ve yeteneklerinin neler olduğunu daha kolay öğrenebilirsiniz.

- Ben neler yapabilirim?
- Ben neleri yapmaktan hoşlanırım?
- Ben ne istiyorum?
- Ben nasıl biriyim?

Bu sorulara cevap verdikten sonra ilgi duyduğunuz mesleği veya meslekleri de tanıman gerekir. Bunun için de o mesleği seçen insanlarla ilgili olarak aşağıdaki soruları cevaplamalısınız.

- Hangi işleri yaparlar?
- Çalışma ortamları nasıldır?
- Çalışma koşulları nelerdir?
- Hangi nitelikleri taşırlar?
- Hangi eğitimden geçerler?

Meslek seçiminde yeteneklerin kadar ilgilerin de önem taşır. Aşağıda başlıca ilgi alanlarını ve onlarla ilişkili meslekleri görüyorsunuz. Bu tabloya göre sana en uygun meslekler hangileridir?

Meslek Çeşitleri

Kavramlara dayanan meslekler: Bu meslekler beyin gücüne dayalıdır. Soyut düşünme, yorumlama ve keşfetme ön plandadır (Filozof, yazar).

Veriye dayanan meslekler

Sayıların çok kullanıldığı mesleklerdir (Matematikçi, istatistikçi).

Sosyal yönü yüksek meslekler

İnsan ilişkilerinde başarılı olan insanların yapabileceği mesleklerdir (Öğretmen, Eğitim Danışmanı).

Temelinde nesne olan meslekler Bitki ve hayvanlarla ilgilenmenin ön planda yer aldığı mesleklerdir (Marangoz, veteriner).

Cumali Güler

Sosyal Bilgiler Öğretmeni